

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2023-3-018 (Soruşturma/Taahhüt)
Karar Sayısı : 24-16/382-144
Karar Tarihi : 04.04.2024

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Ayşe ERGEZEN,
Berat UZUN, Cengiz ÇOLAK

B. RAPORTÖRLER: Ahmet Buğra KAZAK, Zeynep KUŞDEMİR, Şenol SUAT,
Furkan Sefa DEMİRİSOY, Hatice Berna ERMENEK

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. İLGİLİ TARAF

: - Amway Türkiye Ltd. (Merkezi ABD Delaware) İzmir Şubesi
Temsilcileri: Av. Şahin ARDIYOK, Av. Barış YÜKSEL,
Av. Gökçe ÇETİNKAYA
Büyükdere Cad. Bahar Sok. No:13 River Plaza Kat:11-12
Levent/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Amway Türkiye Ltd. (Merkezi ABD Delaware) İzmir Şubesi'nin yeniden satış fiyatlarını tespit etmek ve/veya internet satışlarını kısıtlamak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediğinin tespitine yönelik olarak açılan soruşturma kapsamında, Amway Türkiye Ltd. (Merkezi ABD Delaware) İzmir Şubesi tarafından yapılan taahhüt başvurusuna istinaden Rekabet Kurulunun 14.12.2023 tarihli ve 23-58/1134-M sayılı kararı uyarınca gerçekleştirilen taahhüt görüşmesi neticesinde Amway Türkiye Ltd. (Merkezi ABD Delaware) İzmir Şubesi tarafından sunulan taahhüt metninin değerlendirilmesi.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Amway Türkiye Ltd. (Merkezi ABD Delaware) İzmir Şubesi (AMWAY) ile kozmetik, kişisel bakım ve gıda takviyesi satışı alanlarında faaliyet gösteren çeşitli teşebbüslerin müşterileri (yeniden satıcılar) ile akdettiği sözleşmelerde yeniden satış fiyatının tespitine ve/veya internet satışlarının kısıtlanmasına yönelik hükümlerin bulunduğu iddiası.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 20.03.2023 tarih ve 36703 sayı ile intikal eden gizlilik talepli başvuru üzerine hazırlanan 22.03.2023 tarihli ve 2023-3-018/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulunun (Kurul) 30.03.2023 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 23-16/292-M sayılı karar ile dosya konusu iddialara yönelik olarak kozmetik ve kişisel bakım sektöründe doğrudan satış yöntemiyle faaliyet gösteren bazı teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 40. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (4) İlgili önaraştırma kapsamında yapılan incelemeler, tespitler ve değerlendirmeler sonucunda hazırlanan 10.08.2023 tarihli ve 2023-3-018/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu, Kurulun 17.08.2023 tarihli toplantısında ele alınmış ve 23-39/734-M(1) sayılı kararla AMWAY'in yeniden satıcılarının yeniden satış fiyatlarını tespit etmek ve/veya internet satışlarını kısıtlamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediğinin tespiti amacıyla, AMWAY hakkında soruşturma açılmasına karar verilmiştir. Söz konusu

soruşturmaya ilişkin Soruşturma Bildirimi¹, 31.08.2023 tarihli ve 71680 sayılı yazı ile AMWAY'e tebliğ edilmiş ve taraftan 30 gün içinde birinci yazılı savunmasını göndermesi talep edilmiştir. AMWAY'in birinci yazılı savunması 04.10.2023 tarih ve 43196 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

- (5) Soruşturma süreci devam ederken AMWAY tarafından Kurum kayıtlarına 01.12.2023 tarih ve 45570 sayı ile intikal eden dilekçe ile taahhüt başvurusu yapılmıştır. AMWAY tarafından yapılan taahhüt başvurusu, Kurulun 14.12.2023 tarihli toplantısında görüşülmüş ve Kurulun 14.12.2023 tarihli ve 23-58/1134-M sayılı kararı ile kabul edilerek teşebbüsle taahhüt görüşmelerine başlanmasına karar verilmiştir. İlgili Kurul kararına istinaden tarafın sunduğu taslak taahhüt metinleri 01.02.2024 tarih, 48067 sayı ve 26.03.2024 tarih, 50310 sayı ile, nihai taahhüt metni ise 26.03.2024 tarih ve 50318 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (6) Yukarıdaki süreç sonucunda, AMWAY'in taahhüt başvurusu ile ilgili olarak hazırlanan 01.04.2024 tarihli ve 2023-3-018/BN-04 sayılı Bilgi Notu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (7) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Bilgi Notu'nda özetle;
- AMWAY'in yeniden satıcılarının yeniden satış fiyatlarını tespit etmek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal etmediği,
  - AMWAY'in nihai kullanıcıların internet satışlarını kısıtlamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği şüphesinin olduğu,
  - AMWAY tarafından sunulan taahhütlerin tespit edilen rekabet sorunlarıyla orantılı, bu sorunları gidermeye elverişli, kısa sürede yerine getirilebilir ve etkili şekilde uygulanabilir olduğu gerekçesiyle kabul edilebileceği,
  - 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, sunulan taahhütlerin bağlayıcı hale getirilerek soruşturmanın sonlandırılabilirliği

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Taraf Hakkında Bilgi (AMWAY)

- (8) 1959 yılında Jay Van ANDEL ve Richard DEVOS tarafından Michigan, Amerika Birleşik Devletleri merkezli kurulan Alticor şirketler grubunun bir parçası olan AMWAY Türkiye Ltd., İzmir merkezli şubesi ile 1993 yılından beri Türkiye pazarında faaliyet göstermektedir. AMWAY Türkiye'de "Yabancı Ortaklı Şirketin Şubesi" olarak kurulmuş olup, şube olması nedeniyle merkez şubeye ait hisselerin %(.....)'ü Amerika Birleşik Devletleri Delaware eyaletine kayıtlı Amway Ltd.ye aittir. AMWAY; kozmetik, kişisel bakım, gıda takviyesi ve çeşitli temizlik maddelerinin perakende ticareti ile iştigal etmektedir.

I.2. Yerinde İncelemede Elde Edilen Belgeler²

- (9) **Bulgu-1:** 22.09.2021 tarihinde AMWAY Satış Performans Müdürü (.....) (R.A.G) ve AMWAY Kıdemli İş Yürütme Koordinatörü (.....) (U.E.) arasında gerçekleşen WhatsApp

¹ Soruşturmaya konu iddialar yeniden satış fiyatının tespitine ve/veya internet satışlarının kısıtlanmasına ilişkindir. Bununla birlikte inceleme sürecinde yeniden satış fiyatının tespitine yönelik herhangi bir bulgu elde edilmediğinden bu hususa yönelik bir ihlal tespitinde bulunulmamıştır.

² Belgelerdeki ifadeler, belgelerin aslına sadık kalmak amacıyla herhangi bir düzeltme yapılmaksızın aynı şekilde alınmıştır.

yazışmasında yer alan ifadeler aşağıdaki şekildedir:

22.09.2021

(U.T.) : (.....) selam, müşteri hizmetlerinden (.....)'den bir bilgi geldi az önce. Kargo takibi için arayan bir ASG³ trendyol da sattığını itiraf etmiş. Siparişi durduruyorum. Müsait olduğunda sonrasını konuşuruz

23.09.2021

(U.T.) İş: (.....) selam, (.....) ile konuştum. (.....) e haber vereceğim. Siparişi de salabiliriz. Kişinin trendyol ilanlarını sildirmişler. Artık sorumluluk bizde. Düzgün çalışcaz diyor. Bunu imzalı yazı olarak aldım

(R.A.G.): Müşteri hizmetlerinden kime söylemiş

- (10) **Bulgu-2** 03.01.2022 tarihinde AMWAY Müşteri Hizmetleri Yöneticisi (.....) (S.G.) ve AMWAY Serbest Girişimcisi (.....) (N.G.)'e gönderilen WhatsApp iletisinde yer alan ifadeler aşağıdaki şekildedir:

(.....): Merhaba,

Tarafıma infoTR@AMWAY.com adresinden 27.12.2021 14:34 tarihinde bir yazı gelmiş ve bu yazıda 02.12.2021 tarihinde vermiş olduğum siparişlerin ;

(14 adet yüzey temizleyici / 1 adet Zoom /6 adet roll-on/ 4 adet yıkama öncesi sprey/ 2 adet sprey tabancası)

(.....) mağazası tarafından Trendyolda satıldığı tesbit edilmiştir şeklinde bir yazı ulaşmıştır.

Bu yazıda bahsedilen ürünlerin çoğu halen elimdedir iş arkadaşlarım ve komşularımın sipariş ettiği bir kaç ürün bununla birlikte kendi kullanmakta olduğum kapağı açılmış ürünlerimharicindeki kısmı hala elimde mevcut haldedir. Bu durumda (.....) adlı firmaya ürün satmış veya vermiş olmam gibi bir durum söz konusu değildir.

50 gün kadar önce başlamış olduğum AMWAY işime siparişlerim ASG yapımdanda göreceğiniz üzere gayet ciddi bir şekilde emek vermekte ve bunu gerçek bağlamda uzun vadeli işim olarak planlamaktayım. Bunun içinde bütün iş kurallarını okumuş bu kurallar dahilinde sistemimi kurmaya ve satışlarımı yapmaya ASG ler kaydetmeye çalışmaktayım. Kuralları ihlal etmem gibi bir durum söz konusu değildir.

Sipariş sistemimin tekrar açılmasını ve 21.12.2021 tarihinde zam öncesi verdiğim ve kargolandıktan sonra 29.12.2021 tarihinde bilgim dışında iptal edilen ürünlerimde tarafıma ulaştırılmasını rica ederim.

Yaptığınız araştırma ile alakası olmamakla birlikte şu durumda bilmenizi isterim;

Bahsi geçen (.....) adlı firma bizzat benim oğluma aittir ve sisteminizi bana anlatan ve bu işi yapmamı tavsiye edende odur. İsterseniz kendi ile de direk görüşebilirsiniz. Konuyu ve gelen maili kendisine ilettiğimde bana ürünlerin bir kısmını direk olarak ASG kaydı yaparak kendisinin AMWAYdan aldığını çoğunlugunuda İstanbul'dan çok daha uygun rakamlara tedarik ettiğini anlattı. sohbetimizde Bizden aldığı fiyatlar ile para kazanmasının mümkün olmadığını bana anlattı. Çünkü bizim AMWAYdan aldığımız fiyatlardan çok daha uygun fiyatlara tedarik ettiğini söyledi. Benim neden o fiyatlara almayıp AMWAYdan almamı istediğini sorduğumda bana e-ticaret ve ürün satış işinin geçici ama AMWAY sisteminin ve işinin ürünlerden daha kıymetli olduğunu anlattı.

Günde yüzlerce ürün satan bir firmaya benim aldığım 20-25 tane ürünü vmeminde bir anlamı olmayacağı zaten çok aşıkardır. Sürecin takibinin hakkaniyet ile yapılmasını ve Çok heves ile başladığım işimin önündeki engelin daha fazla soğukluk girmeden kaldırılmasını rica ediyorum.

³ AMWAY'in kendi iş modelinde araçlar "Amway Serbest Girişimci (ASG)" olarak adlandırılmaktadır.

Konu ile ilgili yapılacak her türlü araştırma ve fikir alışverişine destek vermeye hazır olduğumuda bilmenizi isterim.

(.....)

(...)

- (11) **Bulgu-3:** 01.03.2022 tarihinde AMWAY Kıdemli İş Yürütme Koordinatörü (.....) (U.E.) tarafından AMWAY Satış Performans Müdürü (.....) (R.A.G.)'e gönderilen, bilgi kısmında çeşitli AMWAY çalışanlarının yer aldığı "7714753 (.....)// internet satışları" konulu e-postada yer alan ifadeler aşağıdaki şekildedir:

01.03.2022 – (U.E.) > (R.A.G.)

(.....) merhaba,

(.....) (F.Platinum, FWW, upline dia. (.....)) internet satışları nedeniyle product coding de yakalanmıştı. Suspend durumda bekliyor.

Satıcı (.....) kendisinin alt grubunda kayıtlı. Adres ve telefon bilgileri (.....) ile aynı.

Yakalandıktan sonra ilanları kaldırdılar.

Hem (.....) dan hem (.....)'dan yazılı açıklamalarını aldık. Her ikisi de (.....)'ın, (.....) dan bağımsız yaptığını yazmışlar.

Benzer bir case de (.....)'nın alt grubundaki Platin ASG (.....)'i 6 ay suspend etmiştik.

Aynı şekilde (.....)'ı da 6 ay suspend etmek istiyorum.

Eğer sen OK dersen, konuyu (.....)'e de yazark OK ini alıp konuyu kapatacağım.

Teşekkürler.

(.....)

- (12) **Bulgu-4:** 01.04.2022 tarihinde AMWAY Satış Performans Müdürü (.....) (R.A.G) ile AMWAY yetkilileri (.....) (K.W.), (.....) (U.E.), (.....) (E.A.) "FW: 5230984 (.....) termination letter // english translation" konulu e-posta yazışmasında yer alan ifadeler aşağıdaki şekildedir:

01.04.2022- (R.A.G.)> (K.E.)

Hi (.....),

This is the termination letter for the Downline FP. Leader of (.....) as the first step.

(Summary: Diamond Leader with lots of ROC and HATV issues and aligned with you and (.....) to look at the option to terminate.)

After we send the letter to the FP, I will also inform (.....) and (.....).

Please let me know if you would have any questions.

[Merhaba (.....),⁴

Ekte alt birim FP'miz ((.....)'ün ilk aşama olduğu) fesih mektubu vardır.

(Özetle: ROC VE HATV sorunları olan ve seninle (.....) ile ilişkili olan elmas liderlerinde fesih seçeneğini değerlendiriyoruz.

Mektubu FP'ye gönderdikten sonra (.....) ve (.....)'ı da bilgilendireceğim.

Herhangi bir sorunuz olursa lütfen bana bildirin.]

03.04.2022- (K.W.) > (R.A.G.)

No questions. Go ahead.

Kw

"Sorun yok. Devam edin.

Kw"

⁴ Bahse konu yazının ilgili kısmına yer verilmiş olup, çeviri karar yazımı kapsamında yapılmıştır.

04.04.2022- (R.A.G.)> (U.E.); (E.A.)

Günaydın,
Termination yazısını gönderebilirsiniz.

- (13) Bahse konu fesih yazısına aşağıda yer verilmektedir⁵.

“As it has been previously announced several times and stated in the training session specific to your group, ABOs shall not purchase AMWAY Products in order to sell them to end consumers as it is stipulated in paragraph 1.2 entitled “Terms and Conditions of an ABO Contract” of the AMWAY Rules of Conduct updated as from September 2021. Further, as it is stipulated in subparagraph 4.3.2 entitled “Retail Points of Sale” of the AMWAY Rules of Conduct, ABOs must not display, sell AMWAY products and services, official AMWAY literature and Business Support Materials or allow them to be displayed, sold, marketed or promoted on any retail points of sale including but not limited to marketplaces and similar points of sale or external online sales platforms.”

[Daha önce birçok kez duyurulduğu ve grubunuza özel eğitim oturumunda belirtildiği üzere, Eylül 2021'den itibaren güncellenen AMWAY İş Kuralları'nın "ASG Sözleşmesinin Hüküm ve Koşulları" başlıklı 1.2. paragrafında belirtildiği üzere ASG'ler AMWAY Ürünleri'ni son tüketicilere satmak üzere satın alamazlar. Ayrıca AMWAY İş Kuralları'nın "Perakende Satış Noktaları" başlıklı 4.3.2 numaralı alt paragrafında belirtildiği üzere ASG'ler, AMWAY ürün ve hizmetlerini, resmi AMWAY literatürünü ve İş Destek Materyallerini pazar yerleri ve benzeri satış noktaları veya harici online satış platformları dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere hiçbir perakende satış noktasında sergilememeli, satmamalı, pazarlamamalı veya tanıtmamalıdır.]

- (14) **Bulgu-5:** 26.03.2022-28.03.2022 tarihlerinde AMWAY Serbest Girişimcisi (.....) (N.E.) tarafından (.....) adresine gönderilen *“Trendyolda 300tl..satışta...ve ben asg olarak ürünümü firmamda bulamamak çok uzucu”* konulu e-posta ve devamında AMWAY Müşteri Hizmetleri Temsilcisi (.....) (A.T.Ş.) ve AMWAY Kıdemli İş Yürütme Koordinatörü (.....) (U. E.) arasında yapılan yazışmadaki ifadeler aşağıdaki şekildedir:

26.03.2022- (.....) > (A.T.Ş.); (.....); (U.E.)

(.....) selam,

Trendyol ile ilgili kısım için ne diyebiliriz?

(.....)'tan yanıt gelince aşağıdaki yanıt ile birleştirip ABO ile paylaşabiliriz;

Öncelikle göstermiş olduğunuz ilgiden dolayı teşekkür etmek isteriz.

Diğer tüm Artistry Studio koleksiyonlarımız gibi Artistry Studio Los Angeles Koleksiyonumuz da sınırlı süreli satışta olan ürünleri kapsamaktadır. Bu noktada belirtmiş olduğunuz ürünün stokları tükenmiş olup, satışı sona ermiştir ve yeniden satışa sunulması planlanmamaktadır.

Ürünler, yeni ürün lansmanları ve promosyonlar ile ilgili en güncel bilgileri amway.com.tr'den takip edebilirsiniz.

İnternet satışları ile ilgili olarak gerek trendyol gerekse internetteki diğer online satış siteleri düzenli olarak takip edilmektedir. Buradaki satıcılardan sıklıkla ürün alınmakta ve bu satıcılara ürün tedarik eden ASG'ler hakkında Amway İş Kuralları'nın gerektirdiği yaptırımlar uygulanmaktadır.

İyi günler dileriz.

Teşekkürler.

26.03.2022- (U.E.)> (.....); (A.T.Ş.); (.....)

(.....) selam,

Seninkinin aklına ekledim.

⁵ Bahse konu yazının ilgili kısmına yer verilmiş olup, çeviri karar yazımı kapsamında yapılmıştır.

Teşekkürler.

- (15) **Bulgu-6:** 02.12.2022 tarihinde AMWAY Kıdemli İş Yürütme Koordinatörü (.....) (U.E.) tarafından AMWAY Müşteri Hizmetleri Temsilcisi (.....) (M.N.U.) ve (.....)'e gönderilen “(.....)((.....)) // termination (Almanya - amazon // internet satışları)” konulu e-postada yer alan ifadeler aşağıdaki şekildedir:

29.11.2022- (U.E.) > (M.N.U.); (.....)

(.....) selam,

Ekteki yazının gönderilmesi ricasıyla.

(.....),

(.....) ((.....)) ASG kaydının silinmesi ricasıyla.

(.....)

Arkadaşlar kişi veya üst sıraları arayacak olursa diye size de bilgilendirme yazıyorum. Yapılan uyarıya rağmen ilanlarını kaldırmadığı için sözleşmesi feshedildi. Bilginize.

Teşekkürler.

(.....)

- (16) **Bulgu-7:** 14.06.2023 tarihinde BUTİK CREATIVE⁶ çalışanı (.....) (Z.B.A.), AMWAY Ticari Pazarlama Uzmanı (.....) (İ.G.U.), AMWAY Kıdemli İş Yürütme Koordinatörü (.....) (U.E.) arasında gerçekleşen “Bir soru - Trendyol [External Email]” konulu e-posta yazışması aşağıdaki gibidir:

14.06.2023- (Z.B.A.) > (İ.G.U.)

(.....) merhaba tekrar :)

(Görsel Paylaşılmıştır.)

DM'den Trendyol için kalıp mesajımızı gönderdim ancak nasıl izin veriyorsunuz gibi yazdı. Son günlerdeki trendyol yaklaşımınız, müdahaleleriniz nedir? Nasıl cevap verebiliriz?

Ektedir

14.06.2023- (İ.G.U.) > (U.E.)

(.....) selam nasılsın?

Kişi trendyoldan ürün satışını engelleyememizle ilgili şikayette bulunmuş, sosyal medya ajansı da metbu yanıt iletmış.

Fakat şuan Trendyol satışları için nasıl bir müdahalede bulunuyoruz, son gelen soruya nasıl ek bir yanıt hazırlayabiliriz?

Teşekkürler.

14.06.2023- (U.E.) > (.....)

(.....) selam, Standart yanıt dışında aslında bir yanıt vermek istemiyorum. Ancak şunu yapabiliriz. Hangi satıcıdan ürün aldıklarını bize belirtirlerse o satıcıdan ürün alırız ve üzerindeki barkod sayesinde hangi ASG'nin ona ürün tedarik ettiğini bulur gerekli yaptırımları uygularız.

Bu çalışmayı zaten bütçemiz doğrultusunda yapıyoruz. Ben ürün aldığımız satıcılar arasına bu satıcıyı da eklerim.

teşekkürler

14.06.2023- (İ.G.U.) > (U.E.)

(.....) selam,

Kişiden gelen satıcı bilgilerini ekte görebilirsin.

⁶ AMWAY ile ticari ilişkisi bulunan reklamcılık şirkettir.

Teşekkürler..

14.06.2023- (U.E.) > (İ.G.U.)

Selam (.....),

Bunu kenara not aldım. Tekrar ürün almaya bayramdan sonra başlayacağız. Bu alımları yapan firma ile yeni sözleşme yapıldı, yeni bütçe aldık, vs.... bayrama kadar da prosedürleri halledeceğim.

Temmuz başı ilk ürün alacağımız satıcılar arasına bunu da koyarım.

Ancak bu bilgi internal. Lütfen sadece sende kalsın, şirket dışında hiçbir asg ile lütfen paylaşmayalım.

Teşekkürler

14.06.2023- (İ.G.U.) > (.....)

Tamamdır (.....), kimseyle paylaşmam hatta ajansa bile söylemedim 😊

I.3. Değerlendirme

- (17) Kurulun 17.08.2023 tarihli ve 23-39/734-M(1) sayılı kararıyla AMWAY'in yeniden satıcılarının yeniden satış fiyatlarını tespit etmek ve/veya internet satışlarını kısıtlamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediğinin tespiti amacıyla AMWAY hakkında soruşturma açılmasına karar verilmiştir. Bununla birlikte dosya kapsamında yapılan incelemelerde, AMWAY'i yeniden satıcılarının yeniden satış fiyatlarını tespit etmek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine ilişkin bir bulguya ulaşılamamıştır. Bu çerçevede, aşağıda taahhüt başvurusunun konusunu oluşturan internet satışlarının kısıtlanması iddiasına yönelik tespitlere ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

I.3.1. İnternet Satışlarının Kısıtlanmasına İlişkin Teorik Bilgi

- (18) 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin (2002/2 sayılı Tebliğ) "Anlaşmaları Grup Muafiyeti Kapsamı Dışına Çıkaran Sınırlamalar" başlıklı 4. maddesinin (b) bendine göre, belirli istisnalar dışında bir sağlayıcı tarafından alıcının sözleşme konusu mal veya hizmetleri satacağı bölge veya müşterilere ilişkin kısıtlamalar getirilmesi Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanamayan bir sınırlamadır. İlgili dört istisna ise şu şekildedir: 1) Alıcının müşterilerince yapılacak satışları kapsamaması kaydıyla, sağlayıcı tarafından kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da münhasır müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlanması, 2) Toptancı seviyesinde faaliyet gösteren alıcının son kullanıcılara yönelik satışlarının kısıtlanması, 3) Bir seçici dağıtım sistemi üyelerinin yetkili olmayan dağıtıcılara satış yapmalarının kısıtlanması, 4) Birleştirilmek amacıyla tedarik edilen parçaların söz konusu olması halinde, alıcının bunları üretici konumundaki sağlayıcının rakiplerine satmasının kısıtlanması.
- (19) İlgili istisnalar haricinde, aktif ve pasif satışların kısıtlanması 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinin (b) bendi kapsamında alıcıya getirilen bir satış kısıtlaması olarak değerlendirilmektedir. Nitekim Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un (Dikey Kılavuz) 22. paragrafında da münhasır dağıtım sisteminde belli bir bölgeye veya müşteri grubuna yapılacak pasif satışların kısıtlanmasının anlaşmayı grup muafiyeti dışına çıkararak ihlal olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir. Dikey Kılavuz'un 24. paragrafında pasif satış, başka bir alıcının bölgesindeki veya müşteri grubundaki müşterilerden gelen ve alıcının aktif çabaları neticesi olmayan talepleri karşılamak (alıcı malın teslimatını müşterinin adresine götürerek yapsa dahi) şeklinde tanımlanmaktadır.
- (20) Dikey Kılavuz'un 24. paragrafında belirtildiği üzere internet ve benzeri yollarla yapılan satışlar da genellikle pasif satışlardır. Dikey Kılavuz'un 28. paragrafında sağlayıcının fiziki

satış noktaları veya reklam ve promosyonların yayınlandığı kataloglar için getirebileceği gibi, satış kanalı olarak internetin kullanımına yönelik bazı koşullar öngörebileceği belirtilmiştir. Örneğin sağlayıcının, ürünlerinin satışa sunulduğu internet sitesine yönelik kalite koşulları getirebileceği, bunun gibi internetten alışveriş yapan tüketicilere belli hizmetlerin sunulması şartını öngörebileceği ifade edilmiştir. İlave olarak "... bu koşulun amacı, sadece internet üzerinden satış yapan oyuncular (püre player) pazarın dışına itmek veya satışlarını kısıtlamak olmamalıdır. Bu koşula ek koşulların getirilmesi de mümkün olmakla birlikte önem arz eden husus, bu koşulların amacının doğrudan veya dolaylı olarak dağıtıcının internet satışlarını engellemek olmamasıdır. Getirilen koşulların gerekçesi, dağıtımın niteliği ve kalitesini, marka imajını ve/veya potansiyel etkinliği artırıcı vb. unsurlar bakımından objektif olarak somut, makul ve kabul edilebilir olmalıdır. Benzer şekilde sağlayıcı, alıcının sadece belirli standart ve koşulları karşılayan "satış platformları/pazar yerleri" üzerinden satış yapmasını isteyebilecektir. Ancak getirilen bu kısıtlamanın amacı, dağıtıcının internet üzerinden satışını ve fiyat rekabetini engellemek olmamalıdır. Bunun gibi, nesnel, tek tip ve ürünün kendine has nitelikleri doğrultusunda şartlar ve gerekçeler öne sürmeden genel olarak platformlardan satışın yasaklanması ihlal olarak değerlendirilebilecektir." ifadelerine yer verilmiştir.

- (21) Yukarıda yer verilen kararlar ve değerlendirmeler doğrultusunda, Türk Rekabet Hukuku mevzuatı kapsamında internet satışlarına ilişkin kesin ve genel bir yasaklamanın, marka içi rekabeti kısıtladığı ve pasif satışların engellenmesi bağlamında ağır sınırlama niteliği taşıdığı kabul edilmektedir.

1.3.2. AMWAY Tarafından Uygulanan İş Modeli

- (22) Türkiye’de genellikle kozmetik ve kişisel bakım sektöründe faaliyet gösteren çeşitli teşebbüslerce uygulanan doğrudan satış iş modeli, bir satıcının anlatması ve/veya göstererek tanıtması yoluyla bir tüketim malının veya hizmetin tüketiciye evinde, bir tanıdığıнын evinde, iş yerinde veya satıcıya ait bir başka yerde satışının gerçekleşmesini ve kişisel ilişkiye dayalı olarak bir satış ağı kurulmasını ifade etmektedir.⁷
- (23) Doğrudan satış modeline ilişkin uygulama usul ve esasları Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmeler Yönetmeliği’nde düzenlenmektedir. Söz konusu Yönetmelik’in “Doğrudan satış” başlıklı 24. maddesinde, “Doğrudan satış; herhangi bir doğrudan satış şirketi tarafından istihdam edilsin ya da edilmesin satış temsilcisi, dağıtıcı, distribütör ve benzeri adlarla hareket edenlerin bir mal veya hizmeti kendi evlerinde ya da perakende satış yerleri kullanılmaksızın tüketicinin ev veya iş yaşantısını sürdürdüğü mekânlar gibi iş yeri dışında, tek veya çok katmanlı satış yöntemleriyle tüketicilere sunulmasını öngören pazarlama sistemidir.” hükmü yer almaktadır. Ayrıca aynı maddenin devamında “Bu Yönetmeliğin uygulanmasında doğrudan satış şirketi, mal veya hizmetlerin pazarlanması için doğrudan satış sistemini kullanan satıcı veya sağlayıcıyı; doğrudan satıcı ise bu sistem içerisinde satış temsilcisi, dağıtıcı, distribütör ve benzeri adlarla hareket edenleri ifade eder.” hükmü yer almakta olup AMWAY’in kendi iş modelinde söz konusu araçlar “Amway Serbest Girişimci (ASG)” olarak adlandırılmaktadır.
- (24) AMWAY İş Kuralları’nın 3.1. maddesi uyarınca ASG’lerin ASG Başvuru Formu’nu doldurması, imzalaması ve başvurunun AMWAY tarafından onaylanması ve kabul edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede sisteme üye olan ASG’ler, AMWAY ürünlerini genellikle nihai tüketicinin evinde veya tüketicinin iş yerinde ürünlerin tüketiciye açıklanması veya gösterilmesi usulü ile doğrudan satışını gerçekleştirmektedirler. Ayrıca ASG’ler AMWAY’de ASG olmak isteyen gerçek ya da tüzel başka bir kişiyi

⁷ <https://dsd.org.tr/dogrudan-satis-nedir/> Erişim Tarihi: 07.02.2024.

sisteme dâhil ederek kendi ekiplerini oluşturabilmektedir.

- (25) Yukarıda genel hatlarıyla verilen AMWAY doğrudan satış iş modeli, 2021 yılının Eylül ayı itibarıyla değişikliğe uğramıştır. Yerinde incelemede elde edilen Bulgu-4'te yer alan AMWAY iç yazışmasında da iş modeline yönelik değişim teyit edilebilmektedir. Bu kapsamda, aşağıda, öncelikle AMWAY'in Eylül 2021'deki değişiklik öncesi ve sonrası iş modellerine ilişkin bilgilere yer verilmiş ve devamında söz konusu iş modelleri 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmiştir.

Doğrudan Satış / Yeniden Satıcı İş Modeli (Eylül 2021 Öncesi)

- (26) 2021 yılının Eylül ayından önceki dönemde AMWAY, 'doğrudan satış/yeniden satıcı iş modeli'ni uygulamaktadır. Yukarıda da açıklandığı üzere, bu iş modelinde ASG'ler ürünleri AMWAY'den tedarik etmekte, tedarik ettikleri ürünleri ise kar mârjı ekleyerek nihai tüketiciye satmaktadır. Herhangi bir stok tutma veya minimum sayıda ürün satın alma gibi zorunlulukları bulunmayan ASG'ler, aldıkları ürünün ticari riskini tamamen kendileri üstlenmektedir. Yine söz konusu iş modeli dâhilinde ASG'ler kendi namına ve hesabına hareket etmekte ve AMWAY ile ASG arasında herhangi bir işçi-işveren ilişkisi bulunmamaktadır. Nitekim Eylül 2021 öncesi AMWAY İş Kuralları'nın "Tanımlar" başlıklı 2. bölümünde ASG, "*Bir ASG ticari temsilci, acente veya komisyoncu değil, bir sözleşmenin bağımsız taraflarından birisidir. Kendi adına ve kendi hesabına Amway Ürün ve Hizmetleri'ni alır ve satar.*" hükmü yer almaktadır.
- (27) 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde teşebbüs, "*Piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler*" olarak tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere bir kişinin teşebbüs olarak nitelendirilebilmesi için ekonomik bir faaliyet göstermesi ve ticari kararlarını bağımsız bir şekilde alabilmesi gerekmektedir. Ekonomik olarak faaliyet göstermek, mal veya hizmetlerin satılması, üretilmesi ve pazarlanması gibi faaliyetleri ifade etmektedir. Ekonomik bağımsızlık ise teşebbüsün iktisadi planlamalarını kendi başına tayin etmesiyle ve bu yönde vereceği kararları kendi başına alabilmesiyle ilgilidir.⁸
- (28) Kurul, *Farmas*⁹ ve *Avon*¹⁰ kararlarında doğrudan satış modeli ile faaliyet gösteren teşebbüsler ile girişimciler/yeniden satıcılar arasındaki ilişkinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olup olmadığını değerlendirmiş ve girişimcilerin/yeniden satıcıların kendi namlarına ve hesaplarına çalışmaları, doğrudan satış şirketi ile girişimciler/yeniden satıcılar arasında işçi-işveren ilişkisinin olmaması, girişimcilerin/yeniden satıcıların ticari risk üstlenmeleri nedenleriyle doğrudan satış şirketi ile girişimciler/yeniden satıcılar arasındaki ilişkinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu sonucuna ulaşmıştır.
- (29) Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, Eylül 2021 öncesi iş modelindeki ASG'lerin kendi namlarına ve hesaplarına üçüncü kişilere satış gerçekleştirdiği, müşterilerden yapılacak tahsilat riski başta olmak üzere birtakım riskleri kendilerinin üstlendiği görülmektedir. Bu çerçevede ASG'lerin AMWAY ürünlerini pazarlama yoluyla ekonomik bir faaliyet gerçekleştirdiği ve üstlendiği ekonomik riskler çerçevesinde faaliyetlerine ilişkin kararları bağımsız bir şekilde kendilerinin aldığı anlaşılmakta olup her bir ASG'nin ayrı birer teşebbüs olduğu ve dolayısıyla AMWAY ile ASG'ler arasındaki ilişkinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu değerlendirilmektedir. Bu ilişkide doğrudan

⁸ ÖZKAN, K. F. (2009), "*Türk Rekabet Hukuku Uygulamasında Kamu Teşebbüsleri ve Kamu Kuruluşlarının Rekabeti Bozucu Davranışları*", Rekabet Dergisi, Cilt: 10 Sayı: 3, s. 115-209.

⁹ Kurulun 16.02.2023 tarihli ve 23-09/143-42 sayılı kararı.

¹⁰ Kurulun 09.03.2023 tarihli ve 23-13/223-72 sayılı kararı.

satıcı AMWAY sağlayıcı, ASG'ler ise alıcı olup taraflar arasındaki ilişki dikey niteliktedir.

Doğrudan Satış / Aracı İş Modeli (Eylül 2021 Sonrası)

- (30) AMWAY 2021 yılında iş modelinde değişikliğe gitmiş ve "doğrudan satış/aracı iş modeli" olarak adlandırılan uygulamaya geçmiştir. Yeni iş modeli incelendiğinde ASG'ler, önceki modelden farklı olarak, ürünü satın alıp nihai tüketicilere satmamakta, sadece kişisel kullanımları veya ürünleri tanıtmak için ürün satın alabilmektedir.
- (31) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde, "*belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar*" yasaklanmıştır. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına hem rakip teşebbüsler arasındaki anlaşmalar (yatay anlaşmalar) hem de tedarik zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren teşebbüsler arasındaki anlaşmalar (dikey anlaşmalar) girmektedir. Bununla birlikte Dikey Kılavuz'da müvekkil hesabına aracılık ettiği ya da akdettiği sözleşmelere ilişkin olarak acenteye getirilen sınırlamaların genellikle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olmadıkları ve prensip olarak muafiyet rejiminin de konusunu oluşturmadıkları ifade edilmektedir.
- (32) Türk Ticaret Kanunu'nda acente, "*Ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru veya işletmenin çalışanı gibi işletmeye bağlı bir hukuki konuma sahip olmaksızın, bir sözleşmeye dayanarak, belirli bir yer veya bölge içinde sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları o tacir adına yapmayı meslek edinen kimse*" olarak tanımlanmaktadır. Öte yandan Eylül 2021 sonrası AMWAY İş Kuralları'nın "Tanımlar" başlıklı 2. bölümünde ASG, "*... Amway'in ticari temsilcisi, komisyoncusu veya çalışanı değil, Amway Ürünlerinin satışını teşvik eden, serbest çalışan ve bağımsız yüklenici/aracıdır.*" şeklinde tanımlanmaktadır. Buna ek olarak yukarıda yer verilen Bulgu-4'ten Eylül 2021'den itibaren güncellendiği anlaşılan AMWAY İş Kuralları'nın "ASG Sözleşmesinin Hüküm ve Koşulları" başlıklı 1.2. paragrafında da "*ASG'ler AMWAY Ürünleri'ni son tüketicilere satmak üzere satın alamazlar.*" ifadesi yer almaktadır. Bu doğrultuda AMWAY'in güncel iş modelinde ASG'lerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında yeniden satıcı olarak mı yoksa acente olarak mı konumlandırıldığı irdelenmiştir.
- (33) Teşebbüsler arasındaki ilişkinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olup olmadığını belirleyen faktör, acentenin müvekkil tarafından atandığı faaliyetlerle ilgili olarak ticari veya mali bir risk alıp almadığıdır. Dikey Kılavuz'da, acente müvekkili adına yapmış olduğu ya da aracılık ettiği sözleşmeden dolayı herhangi bir mali veya ticari risk almamışsa, acente ile müvekkil arasındaki ilişkinin Kanun'un 4. maddesi kapsamı dışında olduğu ifade edilmektedir. Böyle bir durumda, acentenin alış veya satış faaliyeti müvekkilin faaliyetlerinin bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Müvekkil teşebbüs, kendisine ilişkin acentelik hizmeti nedeniyle, mali ve ticari riskleri taşımasının karşılığında, acentenin bu alandaki ekonomik faaliyetlerini belirleyebilme hakkını elde etmektedir. Aksi durumda ise, acente tüm bu risklere kendisi katlanmaktadır ve dolayısıyla yapmış olduğu yatırımların geri dönüşünü sağlayabilmesi için kendi pazarlama stratejisini özgürce belirleyebilmesi gerekmektedir. Böyle bir durumda, söz konusu sözleşme Kanun'un 4. maddesi kapsamına girebilir ve 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında bir değerlendirmeye tabi tutulabilir.
- (34) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağına belirleyici faktör olan risk konusunda ise, Dikey Kılavuz'da, riskin her bir olayın kendi özellikleri göz önünde bulundurularak değerlendirileceği belirtilmekte, ayrıca bir acente ve müvekkil arasındaki ilişkide acentenin risk üstlendiği ve bu nedenle anlaşmanın 4054 sayılı

Kanun'un 4. maddesi kapsamına girdiği durumlara örnekler verilmektedir. Müvekkil ile acente arasındaki ilişkiye 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin uygulanmaması için acentenin örnek olarak sayılan bu ve benzeri riskleri veya maliyetleri yüklenmemesi gerekmektedir.

- (35) Yukarıda özetlenen çerçevede, rekabet hukuku açısından, acente ile bağımsız karar verebilen teşebbüs arasındaki ayırt edici unsur, acentenin yükümlülüklerini yerine getirirken ticari ve mali riskin ne kadarını üstlendiğidir. Eğer acente kendi üzerine risk alıyorsa, fonksiyon itibarıyla bağımsız teşebbüslere yaklaşmakta ve rekabet hukuku kuralları açısından bağımsız bir teşebbüs olarak değerlendirilmektedir.
- (36) Dikey Kılavuz'da hangi hallerde risk üstlenildiğine örnek olarak sayılan durumlar şu şekildedir:
- Taşıma masrafları da dâhil olmak üzere mal veya hizmetlerin alım veya satımına ilişkin masraflara acentenin katkıda bulunması,
  - Acentenin satış arttırma faaliyetlerine doğrudan veya dolaylı olarak katkıda bulunmaya zorunlu tutulması,
  - Stokta tutulan sözleşme konusu malların finansmanı ya da kayıp malların maliyeti gibi riskleri acentenin taşıması ve satılmayan ürünleri acentenin müvekkile iade edememesi,
  - Acentenin satış sonrası hizmet, tamir veya garanti hizmeti vermekle yükümlü tutulması,
  - Acentenin, söz konusu pazarda faaliyet gösterebilmek bakımından gerekli olabilecek ve sadece bu pazarda kullanılabilir yatırımlar yapmak zorunda bırakılması,
  - Satılan ürünün sebep olduğu zararlardan dolayı üçüncü kişilere karşı acentenin sorumlu olması,
  - Müşterilerin sözleşmenin şartlarını yerine getirmemesinden dolayı, acentenin, komisyonunu alamamasının dışında başka bir sorumluluk taşıması.
- (37) Yukarıda yer verilen ölçütler çerçevesinde, AMWAY ve ASG'ler arasındaki ilişkinin mahiyeti değerlendirilmiştir. Yeni iş modeli incelendiğinde ASG'ler, önceki modelden farklı olarak, ürünü satın alıp nihai tüketicilere satmamakta, sadece kişisel kullanımları veya ürünleri tanıtmak için ürün satın alabilmektedir. Diğer bir deyişle, yeni iş modelinde ASG'ler son tüketicilere satmak üzere ürün satın alamamaktadır. Bulgu-4'te görüldüğü üzere, bu durum AMWAY İş Kuralları'nda da ifade edilmektedir.
- (38) İlaveten AMWAY Serbest Girişimci Sözleşmesi'nin "ASG Olmanın Kapsamı ve Faydaları" başlıklı 4.a. maddesinde "... Amway, işbu Sözleşme'ye uygun hareket etmeniz kaydıyla size, Amway İş Kuralları Bölüm 2'de tanımlandığı şekilde ürünlerin son kullanıcılarına ("Nihai Müşteri") Amway Ürünlerinin satışını teşvik etme ve kolaylaştırma hakkını verir." hükmü yer almaktadır. Söz konusu hükümden ASG'lerin fonksiyonunun AMWAY'in satış faaliyetlerini artırma ve kolaylaştırma olduğu görülmektedir. Bu bağlamda AMWAY Serbest Girişimci Sözleşmesi'nde ASG'ler ile yeniden satıcılık ilişkisi kuran hükümlerin bulunmadığı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, ASG'nin Dikey Kılavuz çerçevesinde belirli riskler üstlenen ve bağımsız davranan bir yeniden satıcı konumunda olmadığı anlaşılmaktadır. ASG'lerin AMWAY satışlarına aracılık faaliyeti sonucu elde ettikleri gelir, satışa dönüşen tanıtım ve pazarlama faaliyeti sonucu, satış

hacmine oranla elde edilen komisyon geliridir.¹¹

- (39) Yeni iş modeli ile birlikte, nihai tüketicilere ürünlerin tanıtımını yapan ve ürünleri öneren ASG'lerin, nihai tüketicileri satın alım yapmaları için AMWAY'in resmi internet sitesine yönlendirmeleri amaçlanmaktadır. Söz konusu iş modelinde satış, kendisi ile iletişimde olan ASG'nin kodu ile AMWAY'in resmi internet sitesine kaydolun nihai tüketicilerin (AMWAY'in ifadesi ile kayıtlı müşteriler) ürünleri anılan internet sitesinden ASG'lerin kendi kullanımları için satın aldıkları fiyattan %(.....) daha yüksek bir fiyata satın almasıyla gerçekleştirilmektedir. %(.....)'lik fark bir sonraki ay prim ile birlikte bağlı olduğu ASG'ye ödenmektedir. Ayrıca, nihai tüketicinin AMWAY'in internet sitesinden ürün satın alabilmesi için bir ASG tarafından siteye yönlendirilmiş olması zorunlu değildir.¹² Bir ASG'ye bağlı olmayan nihai tüketiciler satın alma işlemleri sırasında siteye kaydolmakta ve coğrafi konuma göre özel açılır menüden herhangi bir ASG'yi seçerek kayıtlı müşteri statüsünde işlemlerini gerçekleştirebilmektedir.
- (40) Dolayısıyla AMWAY ürününün mülkiyeti AMWAY'de kalmakta ve mülkiyet AMWAY'in kendi internet sitesinde yapılan satın almada doğrudan nihai tüketiciye geçmektedir. ASG'lerin faaliyeti AMWAY ürünlerini nihai tüketicilere tanıtmakla ve nihai tüketicilerin ASG kodu ile ürün satın almasını sağlamakla sınırlıdır. Bu kapsamda AMWAY Serbest Girişimci Sözleşmesi çerçevesinde ASG'lerin yetkilerinin AMWAY ürünlerinin müşterilere tanıtılmasından ve pazarlanmasından ibaret olduğu değerlendirilmektedir.
- (41) Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, AMWAY'in eski iş modelinden farklı olarak yeni iş modelinde ASG'lerin bağımsız birer satıcı olarak değil, ürünlerin tanıtımını yapan araçlar olarak konumlandırıldığı, bu anlamda Dikey Kılavuz'da belirtilen ticari ve operasyonel riskleri üstlenmedikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca ASG'lerin AMWAY ürünlerinin tanıtımını ve pazarlanmasını gerçekleştirmesi faaliyetine ilişkin doğabilecek tüm ticari risklerin AMWAY'e ait olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, ASG'lerin AMWAY ürünlerinin tanıtımına aracılık faaliyetinde ticari veya mali hiçbir risk üstlenmediği bu yönüyle bağımsız davranmadığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, yeni iş modelinde ASG'lerin üstlendikleri rol itibarıyla acente konumunda oldukları ve AMWAY ile ASG'ler arasındaki ilişkinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olmadığı değerlendirilmiştir.

1.3.3. İnternet Satışlarının Kısıtlanmasına İlişkin Yerinde İnceleme Belgelerine Yönelik Değerlendirme

- (42) Yerinde incelemede elde edilen belgeler internet satışlarının kısıtlanması açısından değerlendirildiğinde;
- Bulgu-1'de ve Bulgu-2'de ASG'nin Trendyol üzerinden satış yaptığı tespit edilmesi üzerine ilgili ASG'ye yapılan tedarikin durdurulduğu,
  - Bulgu-3'te, Bulgu-4'te ve Bulgu-6'da internet üzerinden satış yaptığı tespit edilen kişilerin üyeliklerinin dondurulması (*suspend*) yaptırımına tabi olabildiği,

¹¹ ASG'lerin gelir kaynakları ve buna yönelik hesaplamalar hakkında bkz:

<https://www.amway.com.tr/business-opportunity/amway-sales-marketing-plan/understanding-the-plan>, Erişim Tarihi: 31.03.2024.

¹² AMWAY tarafından Eylül 2021-Ağustos 2023 tarihleri arasında misafir müşteri uygulamasının getirildiği belirtilmiştir. Buna göre misafir müşteriler satın alma işlemleri sırasında, coğrafi konuma göre özel açılır menüden, siteye kaydolmadan herhangi bir ASG'yi seçmekte ve satın alma işlemi kayıtlı müşteri statüsünde gerçekleştirmektedir. Ağustos 2023 itibarıyla, misafir müşteri uygulamasının kaldırıldığı ifade edilmiştir.

- Bulgu-5'te internet üzerinden yapılan AMWAY satışlarının düzenli olarak takip edildiği,
  - Bulgu-7'de ise internet üzerinden satışı gerçekleştiren nihai kullanıcıya ürün tedarik eden ASG'nin tespit edilmesi halinde gerekli yaptırımın uygulanabileceğinin dile getirildiği
- görülmektedir.

(43) Söz konusu yazışmalardan hareketle, AMWAY'ın internet satışlarının kısıtlanmasına yönelik müdahalelerde bulunduğu çıkarımı yapılabilmektedir. Öte yandan, ilgili yazışmaların mahiyetinin daha iyi anlaşılabilmesi için AMWAY'ın mevcut durumda uyguladığı ticari politikanın ve iş modelinin de dikkate alınması gerekmektedir. Buna göre AMWAY, hâlihazırda uyguladığı iş modelinde ürünün tek satıcısı konumunda olup ASG olarak adlandırılan kişiler AMWAY ürünlerini tanıtmakta ve ürünlerin pazarlama faaliyetlerini yürütmektedir. ASG'ler yalnızca kişisel kullanım ve tanıtım amacıyla satın aldıkları ürünleri uhdelarında bulundurmaktadır. Buna göre, yeniden satıcı iş modelinde ASG'ler ürünü AMWAY'den satın alıp müşteriye satmaktayken, aracı iş modelinde satış AMWAY tarafından yapılmakta ve ASG'ler AMWAY ile müşteri arasında aracılık gerçekleştirmektedir. Aşağıdaki şekilde yeniden satıcı ve aracı iş modeli kıyaslanmaktadır:

Şekil 1: Eylül 2021 Öncesinde ve Sonrasında AMWAY'ın İş Modeli

- (44) Dosya kapsamında yapılan incelemelerde, AMWAY iş modelinin değişikliğe uğradığı tarih olan 2021 yılının Eylül ayı öncesinde internet üzerinden yapılan satışlara kısıtlama getirildiğine yönelik herhangi bir yazışma elde edilmemiştir. 2021 yılının Eylül ayı sonrası AMWAY'ın oluşturduğu yeni sistem çerçevesinde ise AMWAY ve ASG'ler arasındaki ilişkide ASG'lerin hiçbir risk üstlenmemeleri sebebiyle acente olarak kabul edilebileceği, bu nedenle taraflar arasındaki ilişkinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olmadığı değerlendirilmektedir.
- (45) Öte yandan yerinde incelemede elde edilen bulgulardan, AMWAY'ın aynı zamanda müşteri ya da bir başka deyişle nihai kullanıcı konumundaki kişilerin de internet üzerinden satış serbestisini kısıtlayacak davranışlarda bulunduğu görülmektedir. Örneğin Bulgu-7'de, ürünü ASG aracılığıyla satın alan müşterinin de internet üzerinden uyguladığı satışlara kısıtlama getirilmesine yönelik hareket edildiği anlaşılmaktadır. Ürünün müşterilerinin çoğunlukla ürünü esas olarak yeniden satışa sunma amacı gütmeyen nihai tüketiciler olduğu değerlendirilmekle birlikte, bu kişilerin de ilgili ürünü diledikleri satış kanalı üzerinden satışa sunma serbestisine sahip olması gerektiği değerlendirilmektedir. Zira bu kişiler ASG'lerden tedarik ettiği ürünü satarak ticari faaliyete başladıklarında asıl olarak AMWAY'ın Eylül 2021 öncesi iş modelindeki ASG'ler gibi çalışmakta kendi namlarına ve hesaplarına üçüncü kişilere satış

gerçekleştirmekte, müşterilerden yapılacak tahsilat riski başta olmak üzere birtakım riskleri kendileri üstlenmektedir.

- (46) Eski modeldeki ASG'lerin ve nihai tüketicilerin ortak özelliği, birer gerçek kişi olarak bu ekonomik faaliyeti kendi namlarına ve hesaplarına yapmalarıdır. 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesindeki tanımında yer bulunduğu üzere "Piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler" teşebbüs olarak kabul edilmekte olup bir gerçek kişinin de 4054 sayılı Kanun kapsamında teşebbüs olması söz konusudur. Bu noktada e-ticaretin günümüzde giderek yaygınlaşması ve kolaylaşması dikkate alındığında tüketicilerin AMWAY ürünlerini ve benzeri ürünleri tedarik ederek bunu tekrar satmak şeklinde tanımlanacak bir işi sürekli olarak yapması gerçek kişiler bakımından tercih edilen ve büyüyen bir iş alanı olabilecektir. Bu bakımdan dosya konusu olayda ASG'ler aracılığıyla tedarik ettikleri AMWAY ürünlerini tekrar satan müşterilerin bir teşebbüs olarak kabul edilebileceği değerlendirilmektedir.
- (47) Diğer yandan eski modeldeki ASG'lerden farklı olarak son tüketiciler ASG Başvuru Formu'nu doldurmamakta ve AMWAY tarafından ASG olarak onaylanmamaktadır. Ancak bu durum nihai tüketicilerin AMWAY ürünlerinin satılması bakımından önceki modeldeki ASG'ler gibi bir ekonomik faaliyet gerçekleştirdiği gerçeğini değiştirmemektedir.
- (48) Bu nedenle ilgili dosya özelinde rekabet sorunu yaratan husus, AMWAY tarafından AMWAY müşterilerinin internet üzerinden satışlarının kısıtlanmasıdır.

I.3.4. Taahhüt Metnine İlişkin Değerlendirme

- (49) Dosya kapsamında ASG'ler dışında ürünü satın alan tarafların ürünün yeniden satıcısı olarak çevrim içi ortamda yapacakları satışların kısıtlanmasına yönelik rekabet sorununa ilişkin olarak AMWAY tarafından sunulan taahhüt metnine aşağıda yer verilmektedir:

"Amway, ürünlerini genel hüküm ve koşullar çerçevesinde satın alan son kullanıcılar tarafından gerçekleştirilecek çevrimiçi satışlara yönelik hiçbir kısıtlama getirmeyecektir. Bu taahhüt Amway'in aracı olarak (yeniden satıcı değil) konumlandırılan ASG'lerin veya çeşitli faydalar elde etmek için gönüllü olarak farklı hüküm ve koşulları kabul eden son kullanıcıların yeniden satışlarını engelleme serbestisini ortadan kaldırmayacaktır."

- (50) Söz konusu taahhüte ilişkin ilave koşullar açıklanmıştır. Buna göre:
- Taahhüdün, AMWAY'in özel hükümleri ve koşulları kabul etmek suretiyle gönüllü olarak kaydolan son kullanıcılar için ek faydalar sunan özel kampanyalar, indirimler vb. tasarlama hakkını ortadan kaldırmayacağı,
  - Bahsi geçen sınırlamanın amacının esas olarak "gerçek" son kullanıcıları daha çok AMWAY ürünü satın almaya teşvik etmek üzere kurgulanan avantajlı koşulların ticari amaçlı satın almaya konu edilerek düşük fiyatlı alınan ürünlerin yüksek fiyatlarla son kullanıcılara yeniden satılmasının önüne geçmek olduğu,
  - (.....),
  - Taahhüdün AMWAY'in her bir son kullanıcı tarafından satın alınabilecek ürün sayısını sınırlama hakkına ve AMWAY'in çeşitli uygulamalarla bu sınırlamaları etkisiz kılan son kullanıcılara karşı önlem alma hakkına halel getirmeyeceği
- ifade edilmektedir.

- (51) Yukarıda yer alan metin incelendiğinde, ürünü satın alan müşterilerin internet üzerinden

yaptıkları satışların kısıtlanmayacağına taahhüt edildiği görülmektedir. ASG'ler yeniden satıcı olarak konumlandırılmadığından ilgili taahhüdün de muhatabı ASG'ler olmayıp yukarıda sayılan hususlar ASG'lerin konumunu değiştirmemektedir. Taahhüt metninde belirtilen bir diğer husus ise ilgili taahhütlerin AMWAY'ın "çeşitli faydalar elde etmek için gönüllü olarak farklı hükümleri ve koşulları kabul eden son kullanıcıların" yeniden satışlarını engelleme serbestisini ortadan kaldırmamasıdır. Taahhüde getirilen söz konusu istisnaya yönelik olarak taahhüt görüşmelerinde, AMWAY tarafından, ürün satışında dönemsel olarak yapılan kampanyalarda ve indirimlerde az sayıda kişi tarafından ürünlerin toplu bir biçimde satın alınarak daha sonra ürünlerin nihai tüketiciye daha yüksek fiyattan satılmasının önüne geçilmesinin istendiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla söz konusu sınırlandırma ile kampanyalardan ve indirimlerden yararlanacak tüketici kitlesinin artırılmasının istendiği belirtilmiştir. (.....). Bu bakımdan AMWAY tarafından getirilen istisnanın oldukça dar kapsamlı olduğu ve taahhüdün rekabet sorunlarını çözmek açısından yeterli ve elverişli olma niteliğini ortadan kaldırmadığı değerlendirilmektedir.

- (52) Yukarıda yapılan değerlendirmeler çerçevesinde AMWAY tarafından sunulan taahhütlerin, dosya kapsamında yer verilen rekabet sorunlarını ortadan kaldıracığı ve taahhütlerin uygulamaya konulması için belirlenen sürelerin de makul olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

- (53) 17.08.2023 tarihli ve 23-39/734-M(1) sayılı Kurul kararı ile açılan soruşturma kapsamında;
- Amway Türkiye Ltd. (Merkezi ABD Delaware) İzmir Şubesi tarafından sunulan ve Kurum kayıtlarına 26.03.2024 tarih ve 50318 sayı ile intikal eden nihai taahhüt metninin, dosya kapsamında tespit edilen ilgili rekabet sorunlarını giderebilecek nitelikte olması nedeniyle kabulüne ve ilgili teşebbüs açısından bağlayıcı hale getirilmesine,
  - Bu çerçevede 17.08.2023 tarihli ve 23-39/734-M(1) sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturmanın sonlandırılmasına

gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.